

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-20>

УДК 656.005.33

Дружиніна Вікторія Валеріївна

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу і туризму,
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8776-1408>

Черніхова Олена Сергіївна

здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня,
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1870-9670>

Viktoriia Druzhynina, Olena Chernikhova
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University

**УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ
НА РИНКУ ТРАНСПОРТНИХ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ****MANAGEMENT OF LOGISTICS PROCESSES
IN THE PASSENGER TRANSPORTATION MARKET**

Анотація. У статті визначено значення функціонування ринку транспортних пасажирських послуг для ефективного забезпечення соціально-виробничого комплексу країни. Надано характеристику та проаналізовано попит та пропозицію ринку пасажирських перевезень, визначено зовнішні та внутрішні чинники, які впливають на ринок транспортних пасажирських послуг. Визначено переваги, недоліки та перспективи ринку пасажирських перевезень за допомогою SWOT-аналізу. Доведено, що задля забезпечення оптимального задоволення потреб населення у якісних, безпечних та комфортних послугах з перевезення важливе ефективно управління логістичними процесами. Логістичними процесами на визначеному ринку є сукупність операцій, що здійснюють управління пасажиропотоками, а також взаємопов'язаними з цим інформаційними, сервісними та фінансовими потоками. Визначено, що управління логістичними процесами на ринку транспортних пасажирських послуг здійснюється через головні функції управління: планування, організації, контролю та мотивації.

Ключові слова: ринок транспортних пасажирських послуг, динаміка перевезень, SWOT-аналіз, обсяг перевезень, пасажиробіг, логістичні процеси, функції управління.

Summary. The article defines the importance of the functioning of the transport passenger services market for the effective provision of the social and industrial complex of the country. The demand and supply of the passenger transport market is characterized and analyzed, external and internal factors affecting the market of passenger transport services are determined. The ratio of demand to supply of indicators of the passenger transport market, which is an indicator of equilibrium, proportionality and balance, was studied, and it was determined that the market is unbalanced. The problems of increasing the efficiency of the functioning of the transport passenger services market in conditions of instability entirely depend on the correct assessment of its condition and quality management. The advantages, disadvantages and prospects of the passenger transportation market are determined using a SWOT analysis. It has been proven that in order to ensure the optimal satisfaction of the population's needs for high-quality, safe and comfortable transportation services, effective management of logistics processes is important. Logistics processes in a given market are a set of operations that manage passenger flows, as well as information, service and financial flows related to this. It was determined that the management of logistics processes in the market of transport passenger services is carried out through the main functions of management: planning, organization, control and motivation. The functions of transport management consist in ensuring the fulfillment of specific needs for the effective fulfillment of tasks at all stages of the transport process of transporting passengers. It was determined that the integration and interaction of management functions plays a decisive role in the formation of a sustainable effect, which is expressed in the maximum satisfaction of the population's demand for transportation. Management of logistics processes is aimed at balancing supply and demand in the passenger transportation market, improving the route network, efficient use of rolling stock, and optimal construction of the passenger transportation process, which will provide competitive advantages.

Keywords: passenger transportation services market, transportation dynamics, SWOT analysis, transportation volume, passenger turnover, logistics processes, management functions.

Постановка проблеми. Темп сучасного життя та постійно зростаюча чисельність населення вимагає забезпечення ефективного і безперервного задоволення потреб людей у перевезеннях. Наявність надійних та ефективних послуг з пасажирських перевезень має важливе значення для зростання та розвитку економіки. Адже економічний потенціал країни певною мірою залежить від збільшення кількості пасажирських перевезень. Це пояснюється тим, що функціонування соціально-виробничого комплексу країни забезпечується організацією та діяльністю трудових ресурсів, а саме: без вчасної та комфортної доставки людей до місць роботи, навчання, їх обслуговування неможливе вправне функціонування. Це полегшує переміщення товарів і послуг, що призводить до підвищення економічної активності та створення нових робочих місць. Крім того, він сприяє розвитку населення, надаючи доступ до навчання, роботи та відпочинку.

Активно зростаюча рухливість населення у тому чи іншому напрямку повинна забезпечуватися вправним функціонуванням транспортної системи та зв'язуючих елементів управління логістичним процесом.

Ефективність функціонування ринку пасажирських транспортних послуг останнім часом не обмежується критеріями швидкості та вартості. До них також відносяться критерії безпеки, надійності, комфорту. На ринок пасажирських перевезень також діють також і інші фактори: макро- і мікроекономічні, науково-технічні, інформаційні, соціальні, демографічні, культурні, природні та інших. Вплив цих чинників на пасажирські послуги створює вимогу до ефективного управління елементами транспортно-логістичного процесу, щоб досягти максимального ефекту задоволеності потреб споживачів даного сектору транспортної галузі, та формування конкурентного середовища у сфері пасажирських послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність теми дослідження визначається значною кількістю наукових праць. Функціонування, проблеми та перспективи ринку транспортних пасажирських послуг досліджено у працях Вакулєнка К.Є., Бондарєва С.І., Босняка М.Г., Рогальського Р.Б. Загальні аспекти формування та вдосконалення логістичних процесів у тому числі на ринку транспортних пасажирських послуг досліджували у своїх працях Маруніч В.С., Харута В.С., Шморгун Л.Г., Попова Ю.М. та інші. Узагальнення принципів дослідження доводить, що впровадження та управління логістичними процесами при здійсненні пасажирських перевезень дозволяє збалансувати відношення попиту та пропозиції транспортування населення, максимально ефективно використовувати ресурси транспортного комплексу, зменшити витрати на

переміщення населення і досягти найбільшого економічного ефекту.

Мета статті полягає у визначенні значення та змістовного наповнення управління логістичними процесами при здійсненні перевезень на ринку транспортних пасажирських послуг задля забезпечення найбільш оптимального ефекту у задоволенні потреб населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних ринкових умовах ринок пасажирських послуг забезпечує перевезення населення, їх багажу різними видами сполучення як на комерційній основі, тобто за участі транспортних підприємств, які безпосередньо виконують транспортування з метою отримання прибутку, так і за власний кошт (особисті потреби, перевезення громадськими організаціями на користь органів місцевого самоврядування, внутрішньовиробничі перевезення). Функціонування ринку транспортних пасажирських послуг значною мірою впливає на соціально-трудова мобільність населення. Це виражається у доступності транспортних послуг та їх ефективності, що впливає на здатність людей переміщатися для роботи, навчання та інших соціальних активностей, на розподіл робочих місць між регіонами, що значно сприяє економічному розвитку [1].

Ринок пасажирський транспортних послуг являє собою взаємодію транспортних підприємств різних видів транспорту та населення у процесі задоволення потреб останніх у перевезенні. На ринку транспортних пасажирських послуг перевезення здійснюються автомобільним, повітряним, залізничним та водним (морським та річковим) видами транспорту. Найбільш розповсюдженим є автомобільний та залізничний види транспорту, що пояснюється розгалуженими мережами сполучення, відносно більшою швидкістю та кількістю транспортних засобів. Водний транспорт майже не використовується для пасажирських перевезень, лише для туристично-екскурсійних заходів. Пасажирські перевезення повітряним транспортом вирізняються високою швидкістю переміщення, але у внутрішніх сполученнях популярність не мають через високу вартість перевезення, тому переважно застосовується у міжнародному сполученні. На даний момент водний та повітряний транспорт не функціонує через обмеження у перевезеннях внаслідок повномасштабного вторгнення.

Галузь пасажирських перевезень підпорядковується Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України (Мінінфраструктури). Послуги з переміщення громадян здійснюються як державними (переважно це авіакомпанії, наприклад, Державний міжнародний аеропорт «Бориспіль», Державне підприємство «Українська авіаційна транспортна компанія»), приват-

ними (наприклад, АТ «Укрзалізниця») та комунальними (зазвичай для забезпечення місцевих перевезень) транспортними підприємствами. Також структура ринку характеризується появою невеликих приватних підприємств, які задовольняють незначний пасажиропотік, але формують конкурентне середовище.

Оскільки транспортні пасажирські послуги відносяться до галузі надання послуг, тому характеризуються показниками загального ринку послуг, а саме: динамікою попиту та пропозицій на відповідні послуги, чутливістю до змін у ринковій кон'юнктурі, локальним характером обслуговування, особистим контактом зі споживачем тощо. Але найбільш визначним показником, що формує та регулює забезпеченість населення у перевезеннях, є визначення попиту та пропозиції на транспортні пасажирські послуги [2].

Попит на пасажирські перевезення, що виражається у кількості перевезених пасажирів, полягає у потребах просторого переміщення людей за визначений час з мінімальними затратами. Формування попиту залежить від очікування паса-

жирів на якісні та швидкі перевезення, а також у ціні, яку споживач готовий заплатити за дану послугу. До показників, які впливають на величину попиту на пасажирські перевезення, можна віднести стан ринку транспортних пасажирських послуг, вартість перевезень (ціна за послугу), видову структуру ринку пасажирських перевезень, психологічні чинники (комфорт, безпека, сервіс), маркетингові чинники (популярність та просування послуг), соціальні, демографічні та культурні фактори, наявність додаткових споживчих послуг тощо.

Пропозиція, що виражається у кількості виконаної роботи з перевезень пасажирів, адаптується до мінливих факторів на ринку перевезень, що впливають на попит, забезпечує якість і можливість вибору перевізника (виду транспорту). У той же час пропозиція формує й стимулює попит на перевезення, оскільки він впливає з тих можливостей, які може надати ринок перевезення. Пропозиція на ринку транспортних пасажирських послуг носить інтегральний характер, оскільки на неї впливає не лише пасажирообіг (кількість

Таблиця 1 – Аналіз обсягу перевезених пасажирів за 2018–2021 рр.

Вид транспорту	Обсяг перевезених пасажирів, млн. пас. (попит)							
	2018	Відносне відхилення у порівнянні з попереднім роком, %	2019	Відносне відхилення у порівнянні з попереднім роком, %	2020	Відносне відхилення у порівнянні з попереднім роком, %	2021	Відносне відхилення у порівнянні з попереднім роком, %
Автомобільний	1906,8	-	1804,9	-5,34	1083,9	-39,9	1089,3	0,5
Залізничний	96,5	-	154,8	60,4	68,3	-55,9	81,3	19,03
Водний	0,7	-	0,7	0	0,3	-57,1	0,5	66,7
Авіаційний	12,5	-	13,7	9,6	4,8	-65	9,3	93,8
Усього	2016,5	-	1974,1	-2,1	1157,3	-41,4	1180,4	2

Джерело: складено за даними [4]

Таблиця 2 – Аналіз пасажирообігу за 2018–2021 рр.

Вид транспорту	Кількість виконаної транспортної роботи (пасажирообіг), млн. пас.*км (пропозиція)							
	2018	Відносне відхилення у порівнянні з попереднім роком, %	2019	Відносне відхилення у порівнянні з попереднім роком, %	2020	Відносне відхилення у порівнянні з попереднім роком, %	2021	Відносне відхилення у порівнянні з попереднім роком, %
Автомобільний	34560,3	-	33879,9	-1,8	19092,2	-43,6	18763,5	-1,7
Залізничний	28685,2	-	28413,5	0,95	10696,2	-62,4	15709,0	46,9
Водний	27,6	-	25,8	-6,5	4,0	-84,5	5,8	45
Авіаційний	25889,3	-	30241,8	16,8	10106,9	-66,6	18729,7	85,3
Усього	89162,4	-	92561	3,8	39899,3	-56,9	53208	33,4

Джерело: складено за даними [4]

транспортної роботи з перевезення пасажирів), а й кількість підприємств, які безпосередньо виконують дану роботу [3]. До показників, які характеризують пропозицію на ринку транспортних пасажирських послуг відносяться структурно-галузеві показники транспортного ринку (розподіл за видами транспорту та можливістю виконання пасажирських перевезень), концентрація транспортних підприємств на ринку, виробничий потенціал транспортних підприємств, залучення інвестицій, політична та економічна ситуація в країні тощо.

Аналіз попиту (обсяг перевезених пасажирів) та пропозиції (пасажи́рообі́г) на ринку транспортних пасажирських послуг представлені відповідно в табл. 1 і табл. 2.

Результати аналізу попиту і пропозиції за період 2018–2021 рр. демонструють, що ринок пасажирських перевезень активно забезпечував потреби населення у перевезеннях, не зважаючи на обмеження (наприклад, через карантинні заходи у 2020–2021 роках). У 2019 році спостерігалось незначне збільшення пасажи́рообі́гу (3,8%), що пояснюється стабільнішою економічною ситуацією в країні, у порівнянні з іншими роками. Значне зниження пасажи́ропотоку (-41,4%) та пасажи́рообі́гу (-56,9%) у 2020 році та збільшення цих показників у 2021 році (2% та 33,4% відповідно) пояснюються карантинними обмеженнями через COVID-19 та поступовим їх полегшенням. Відсутність показників кількості перевезених пасажирів, починаючи з лютого 2022 року, пов'язана з початком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України та неможливістю достовірного визначення пасажи́ропотоку у країні з цього періоду.

Розглядаючи динаміку перевезень пасажирів за різними видами транспорту, можна визначити, що, хоча обсяг перевезення автомобільним транспортом переважає у порівнянні з іншими видами, відносно відхилення перевезень залізничним та авіаційним видами транспорту є позитивним (лише у 2020 році він є від'ємним, але у той період це була загальна тенденція на ринку транспортних послуг через загальнонаціональний локдаун). Тобто у споживачів пасажирських послуг є можливість обирати між даними видами транспорту, враховуючи власні потреби та вимоги до перевезення (швидкість, вартість, надійність перевезень та дотримання графіків руху тощо).

Співвідношення між попитом та пропозицією являється своєрідним показником рівноваги та пропорційності розвитку суспільного виробництва [5]. Значення відносного відхилення обсягу перевезень пасажирів на загальному ринку транспортних пасажирських послуг свідчить про те, що кількість перевезених пасажирів скорочується, лише у останній рік звітного періоду відбу-

лося його незначне підвищення. Значення відносного відхилення кількості транспортної роботи з перевезення пасажирів переважно є позитивним, що свідчить про те, що при загальних умовах пасажи́рообі́г забезпечує виконання потреб у перевезеннях пасажирів. Таким чином, проаналізувавши співвідношення попиту до пропозиції на ринку транспортних пасажирських послуг (обсяг перевезень/пасажи́рообі́г < 1), можна дійти висновку, що даний ринок є незбалансованим, оскільки потреби населення у перевезеннях у загальному забезпечуються, але існує нерівномірність розподілу перевезень за видами транспорту, а за рахунок функціонування значної кількості транспортних підприємств різної величини, що складають конкуренцію між собою.

Вирішення проблеми підвищення ефективності функціонування ринку транспортних пасажирських послуг в умовах нестабільності цілком залежить від правильного оцінювання його стану. У сучасних умовах стан та функціонування транспортного ринку знаходиться під впливом багатьох процесів, які формують собою зовнішні та внутрішні чинники впливу [6]. На рисунку 1 наведені основні зовнішні та внутрішні чинники, які впливають на ринок транспортних пасажирських послуг.

Враховуючи зовнішні та внутрішні чинники визначимо сильні та слабкі сторони ринку транспортних пасажирських послуг, а також його можливості та загрози, провівши SWOT-аналіз (Strengths–Weaknesses–Opportunities–Threats). Отримані дані SWOT-аналізу наведені у таблиці 3.

Таким чином, зіставивши та порівнявши переваги та недоліки ринку транспортних пасажирських послуг, можна зробити висновок, що ринок має значні можливості та перспективи у розвитку за рахунок впровадження у його діяльність інноваційних технологій, соціальних програм для населення та формуванні єдиного пасажирського простору (за рахунок узгодження та взаємодії різних видів транспорту), приведенні до європейських стандартів надання пасажирських послуг, але на даний момент його стан має посереднє значення.

Поліпшити становище ринку транспортних пасажирських послуг, забезпечити головну мету його функціонування – задоволення потреб населення у якісних, своєчасних, безпечних та комфортних перевезеннях, можна за рахунок ефективного управління логістичними процесами.

Логістичними процесами при перевезенні пасажирів є сукупність операцій, що здійснюють управління пасажи́ропотоками, а також взаємопов'язаними з цим інформаційними, сервісними та фінансовими потоками [7]. Ефективністю застосування логістичного підходу та впровадження логістичних процесів у пасажирські перевезення виражається досягнення максималь-

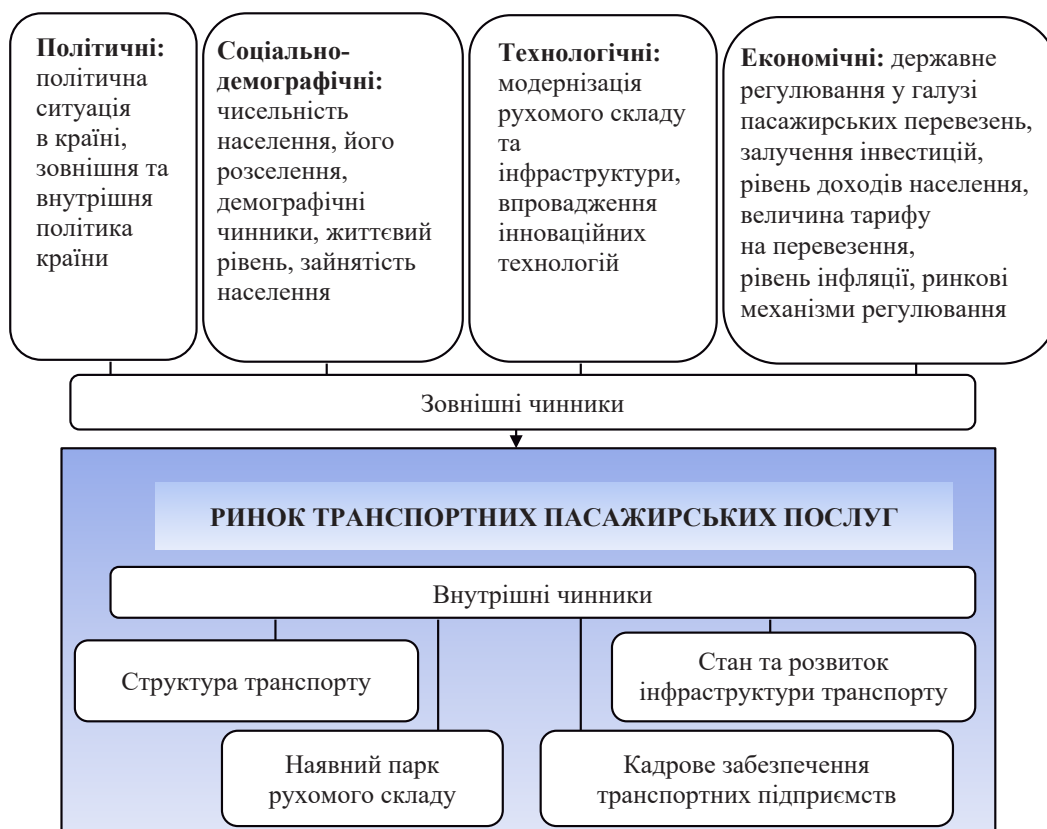

Рисунок 1 – Зовнішні та внутрішні чинники, які впливають на ринок транспортних пасажирських послуг

Джерело: сформовано авторами

ного ефекту при мінімумі витрат при нестабільному ринку транспортних послуг [8].

До логістичних процесів пасажирських перевезень відносяться операції, які формують собою завершений цикл процесу транспортування, включаючи допоміжні елементи, починаючи від підготовки до перевезення (передтранспортний логістичний процес), завершуючи прибуттям у місце призначення (післятранспортний логістичний процес) (рис. 2).

Більшість завдань, що розв’язуються у процесі формування управлінської діяльності на ринку транспортних пасажирських послуг, зводяться до конкретизації мети функціонування, визначення пріоритетних напрямків діяльності, а також послідовності процесів їх виконання. На підставі цього визначаються шляхи вирішення поставлених задач за рахунок впровадження комплексу заходів, що виражаються в забезпеченні управління логістичними процесами. Таким чином, впровадження та управління логіс-

Таблиця 3 – SWOT-аналіз ринку транспортних пасажирських послуг

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> – Розвинута інфраструктура пасажирських перевезень – Розгалужена транспортна мережа – Можливість вибору виду транспорту – Здорова конкуренція у середині галузі між різними видами транспорту 	<ul style="list-style-type: none"> – Невідповідність сучасним рівням якості перевезень – Дублювання маршрутів різними видами рухомого складу – Невідповідність тарифів рівню якості – Переважно застарілий парк рухомого складу
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> – Розвиток та інтеграція в європейську транспортно-логістичну мережу – Формування єдиного національного транспортного простору – Диджиталізація послуг – Розширення умов для людей з обмеженими можливостями – Створення пасажирських хабів 	<ul style="list-style-type: none"> – Нестабільний політичний та економічний стан в країні – Порушення безпеки перевезень через невідповідний стан інфраструктури

Джерело: сформовано авторами

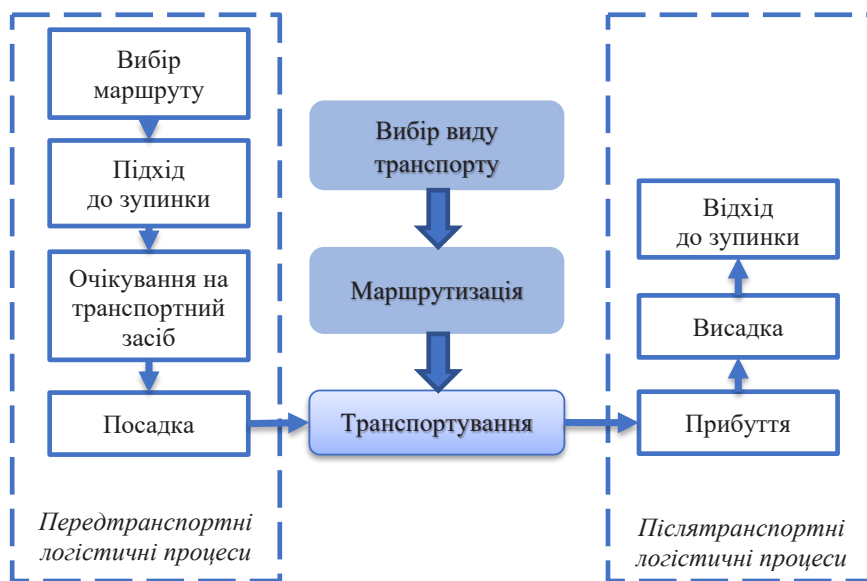

Рисунок 2 – Логістичні процеси пасажирських перевезень

Джерело: сформовано авторами

тичними процесами полягають у виконанні управлінських функцій задля забезпечення своєчасного, повного та якісного забезпечення потреб населення у перевезеннях, правового захисту пасажирів, безпечного та комфортного транспортування [9].

Управління логістичними процесами на ринку транспортних пасажирських послуг здійснюється через головні функції управління: планування, організацію, мотивацію і контроль. Функції

управління на транспорті полягають у забезпеченні виконання конкретних потреб для ефективного задоволення завдань на усіх етапах транспортного процесу перевезень пасажирів.

На рисунку 3 наведені основні елементи функцій управління логістичними процесами на ринку транспортних пасажирських послуг.

Задля ефективного забезпечення перевезення пасажирів постає потреба у плануванні, організації

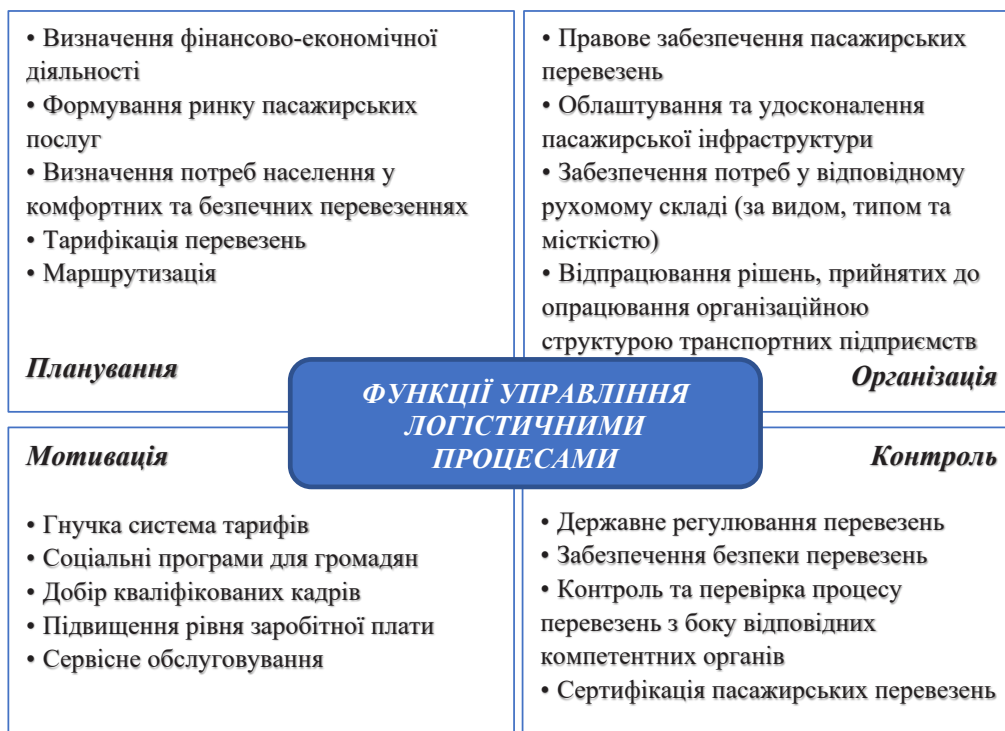

Рисунок 3 – Функції управління логістичними процесами

Джерело: сформовано авторами

та обслуговуванні логістичних процесів пасажирських перевезень. Це передбачає визначення оптимальних напрямків, відповідної кількості рухомого складу, розвиток пасажирської транспортної інфраструктури (зупиночні пункти, підходи до них), інформаційного забезпечення перевезень тощо. Оптимізація цих логістичних процесів з боку постачальників транспортних послуг дозволить покращити якість послуг, зменшити витрати та покращити рівень задоволеності пасажирів, що є вкрай важливим на висококонкурентному ринку транспортних пасажирських послуг.

Функція планування на ринку транспортних пасажирських послуг полягає у передбаченні та визначенні цілей діяльності, а також у формуванні засобів їх забезпечення. Вона полягає у визначенні та прогнозуванні обсягу і потреб ринку пасажирських перевезень, забезпеченні економічної стабільності та конкурентоспроможності за рахунок тарифікації перевезень, забезпеченні раціональних процесів виконання просторового переміщення, розробки оптимальних маршрутів сполучення задля максимального задоволення потреб населення у транспортуванні.

Одним із ключових елементів логістичних процесів ринку пасажирських послуг є ефективна маршрутизація, яка полягає у побудові системи, що дозволяє забезпечити зручний доступ населення до місць проживання, роботи, навчання, відпочинку, а також до побутових, культурних, туристичних та історичних місць. Отже, маршрутизація пасажирських перевезень дає можливість забезпечити постійно зростаючий транспортний попит людей, де б вони не проживали. Маршрутна мережа повинна охоплювати основні пункти прийому та формування пасажиропотоку (пасажиропоглинаючі та пасажироутворюючі пункти), які пов'язані з основними місцями перебування (проживання, навчання, роботи та перебування за власним потребами) населення [10, с. 17–18].

Організація як функція управління логістичними процесами на ринку транспортних пасажирських послуг забезпечує безпосереднє виконання ефективних перевезень пасажирів, що полягає у правовому регулюванні перевезень (у тому числі у перегляді та адаптації нормативних документів, що забезпечують функціонування даної галузі, до змін у економічно-соціальному та політичному середовищі) та приведенні їх до відповідності з визначеними стандартами, забезпеченості відповідного рівня розвитку інфраструктури пасажирських перевезень, визначенні вимог до експлуатації рухомого складу та їх виконання при сформованому обсязі пасажирських перевезень, забезпеченні пасажирських перевезень відповідно до організаційної структури транспортних підприємств, клієнтському обслуговуванні.

Одним із важливих аспектів управління логістичними процесами на ринку транспортних пасажирських послуг є ефективна організація функціонування парку рухомого складу, що дозволяє скоротити час простою, мінімізувати витрати на технічне обслуговування та забезпечити наявність транспортних засобів, які відповідають вимогам клієнтів у швидкому, безпечному та комфортному перевезенні. Крім того, забезпечення чистоти та комфорту транспортних засобів може сприяти позитивному досвіду клієнтів, що є важливим для забезпечення високої конкурентоспроможності на ринку пасажирських транспортних послуг.

Координація та комунікація з клієнтами та партнерами також є важливим аспектом управління логістичними процесами на ринку транспортних пасажирських послуг. Це передбачає інформування населення про доступні послуги, графіки та розклади руху та ціни, а також надання їм своєчасної та точної інформації про будь-які зміни або збої в наданні послуг. Віддаючи пріоритет задоволенню клієнтів і комунікації з ними, постачальники транспортних послуг можуть створити лояльну клієнтську базу та збільшити свою частку на ринку пасажирських транспортних послуг.

Управління пасажирською інфраструктурою полягає у забезпеченні пасажирів, активних та потенційних, у комфортному та якісному облаштуванні зупиночних пунктів, зручному та безпечному підході до них, а також обладнання місць для очікування. Адже початок та кінець транспортної послуги здатні відобразити ті очікування та результати від процесу перевезення, що являються одними із першочергових значень у задоволеності поїздкою пасажиром. Оскільки транспортна втома є одним із чинників, що впливають на фізичний та моральний стан людини, то ефективно управління як пасажирською інфраструктурою окремо, так і логістичними процесами пасажирських перевезень в цілому, здатне зменшити негативний вплив на організм та стан людини.

Мотиваційна функція управління логістичними процесами перевезення населення забезпечує стимулювання попиту на пасажирські послуги за рахунок впровадження гнучкої системи тарифів на різних видах транспорту, застосування пільгових знижок для окремих категорій населення, добору висококваліфікованого персоналу, забезпечення його відповідним рівнем заробітної плати та заохочень, створення програм для окремих верств населення (наприклад, як нещодавно введений в експлуатацію «жіночий вагон» на залізниці). Таким чином заохочення та стимулювання потенційних пасажирів дозволяє задовольнити стійкий попит на перевезення, можливість вибору виду транспорту, що, у свою чергу, забезпечить стабільне функціонування ринку пасажирських перевезень.

Перевірка діяльності транспорту контролюючими органами, державне регулювання пасажирських перевезень, відповідність транспортних засобів та процесу перевезень стандартам та забезпечення сертифікації послуг дозволяє тримати відповідний рівень якості перевізних пасажирських послуг як контролююча функція управління.

Оскільки виконання лише одного із вище перелічених логістичних елементів робить неможливим увесь перевізний процес пасажирів (наприклад, виконання транспортування без раціональної маршрутизації або випуску відповідного рухомого складу, формування тарифів на перевезення без застосування регулювання та контролю з боку влади), то обов'язковою умовою є взаємоузгодження функцій управління логістичними процесами при пасажирських перевезеннях. Інтеграція та взаємодія цих функцій і визначає вирішальну роль у формуванні стійкого ефекту, що виражається у максимальному задоволенні попиту населення на перевезення.

Висновки. Ефективність та оптимізація управління логістичними процесами на ринку транспортних пасажирських послуг є вкрай важливим для функціонування транспортного процесу, який

повинен бути організований з урахуванням інтересів усіх учасників ринку транспортних послуг. Управління логістичними процесами направлені на збалансування попиту та пропозиції на ринку пасажирських перевезень, удосконалення маршрутної мережі, ефективне використання рухомого складу та оптимальну побудову процесу пасажирських перевезень, що забезпечить конкурентні переваги.

Логістичні процеси на ринку транспортних пасажирських послуг формують основу для забезпечення якісних та раціональних перевезень, задоволення вимог населення у просторовому переміщенні задля власних потреб та потреб господарсько-виробничого комплексу (переміщення трудових ресурсів підприємств). Тому управління ними забезпечується за рахунок планування, безпосередньої організації перевезень, мотивації учасників перевізного процесу та контролю на усіх етапах транспортування пасажирів. Таким чином, логістичні процеси на ринку пасажирських транспортних послуг, як кожен окремо, так і у їх комплексі та взаємодії між собою, виражені через функції управління, здатні забезпечити оптимальне задоволення потреб населення у пасажирських перевезеннях.

Список використаних джерел:

1. Druzhynina V., Viedienina Y., Sakun L., Likhonosova G. Creative Analysis of Innovation as a Catalizer of Socialization of Structural Change. *European Journal of Sustainable Development*. 2020. No. 9(2). DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2020.v9n2p349>
2. Моргулець О.Б. Менеджмент у сфері послуг : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 384 с.
3. Якушик І.Д., Мазур Ю.В. Механізм збалансування попиту і пропозиції на послуги перевезення вантажів автотранспортними підприємствами. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8799> (дата звернення: 15.01.2024).
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 07.01.2024).
5. Єщенко П.С., Палкін Ю.І. Сучасна економіка : навч. посібник для студ. неекон. спец. вищих навч. закл. Київ : Вища школа, 2005. 326 с.
6. Дружиніна В.В., Луценко Г.П., Дружинін В.О. Результативність функціонування національної транспортної системи: просторово-часовий аспект. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2017. № 5. С. 43–50.
7. Попова Ю.М., Голодняк Д.В., Гайовий П.О. Логістика пасажирських перевезень: теорія та практика. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 24.
8. Маруніч В.С., Харута В.С. Пасажирські перевезення: логістично-інфраструктурні аспекти. *Multidisciplinary Scientific Edition: World Science*. 2018. № 7(35). Т. 5. С. 4–12.
9. Шоробура І.М., Долинський Є.В., Долинська О.О. Менеджмент вищої освіти : навч. посіб. Хмельницький : ПП Заколотний М.І., 2015. 259 с.
10. Вакуленко К.Є., Доля К.В. Управління міським пасажирським транспортом : навч. посібник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2015. 257 с.

References:

1. Druzhynina V., Viedienina Y., Sakun L. & Likhonosova G. (2020) Creative Analysis of Innovation as a Catalizer of Socialization of Structural Change. *European Journal of Sustainable Development*, no. 9(2), p. 349. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2020.v9n2p349>
2. Morhulets O. B. (2012) *Menedzhment u sferi posluh: navch. posib.* [Management in the field of services. Education manual]. Kyiv: Tsentru uchbovoi literatury. (in Ukrainian)
3. Yakushyk I. D., Mazur Yu. V. (2021) Mekhanizm zbalansuvannia popytu i propozytsii na posluhu perevezennia vantazhiv avtotransportnymy pidpriemstvamy [The mechanism for balancing supply and demand for cargo transportation services by road transport companies]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, no. 4. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8799> (in Ukrainian)
4. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (in Ukrainian)

5. Ieshchenko P. S., Palkin Yu. I. (2005) *Suchasna ekonomika: navch. posibnyk dlia stud. neekon. spets. vyshchykh navch. zakl.* [Modern economy: Education manual for students of non-economic specialties of higher educational institutions]. Kyiv: Vyshcha shkola. (in Ukrainian)
6. Druzhynina V. V., Lutsenko G. P., Druzhynin V. O. (2017) Rezultatyvnist funktsionuvannia natsionalnoi transportnoi systemy: prostoro-choasovyi aspekt [Effectiveness of the functioning of the national transport system: spatio-temporal aspect]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – Problems of the systemic approach in the economy*, no. 5, pp. 43–50. (in Ukrainian)
7. Popova Yu. M., Holodniak D. V., Haiiovyi P. O. (2018) Lohistyka pasazhyrskykh perevezen: teoriia ta praktyka [Passenger transportation logistics: theory and practice]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, vol. 24. (in Ukrainian)
8. Marunych B. C., Kharuta B. C. (July, 2018) Pasazhyrski perevezennia: lohistychno-infrastrukturni aspekty [Passenger transportation: logistics and infrastructure aspects]. *Multidisciplinary Scientific Edition: World Science*, no. 7(35), vol. 5, pp. 4–12. (in Ukrainian)
9. Shorobura I. M., Dolynskyi Ye. V., Dolynska O. O. (2015) *Menedzhment vyshchoi osvity: navch. posib.* [Management of higher education: Education manual]. Khmelnytskyi: PP Zakolodnyi M.I. (in Ukrainian)
10. Vakulenko K. Ye. (2015) *Upravlinnia miskym pasazhyrskym transportom: navch. posibnyk* [Management of urban passenger transport: Education manual]. Kharkiv: KhNUMH im. O. M. Beketova (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 22.01.2024